

Steinerskolens hemmelige rom

Massiv kritikk av Steinerskolen i Humanist

Av Arve Mathisen, Steinerskolen 1993/1

”Steinerskolen har - som alle okkulte institusjoner - hemmelige rom som bare de innviede kjenner. De fleste av oss visste ikke en gang at de finnes.” Dette skriver Levi Fragell på lederplass i siste nummer av Humanist, organ for Human-Etisk Forbund. Til forskjell fra Fragell som altså nå kjenner til disse hemmelige rommene, så må undertegnede etter 15 års aktivitet i steinerskolesammenheng bare bekjenne at så langt har ikke han kommet.

Nå mener vel neppe Fragell dette med de hemmelige rommene helt bokstavelig. Eller ser han for seg at en gruppe lærere fra Steinerskolene, kanskje en fra hver skole eller noe slikt, møtes til åndelige seanser hvor de bedriver okkult eller mystisk virksomhet. Nei, vi velger å tro at det er antroposofien, slik den ligger til grunn for steinerpedagogikken, som betegnes som et hemmelig rom. - Er antroposofien et hemmelig rom?

Humanist trykker to lange og inngående artikler hvor Steinerskolene og antroposofien blir sterkt kritisert. Den ene bærer tittelen ”10 grunner til ikke å sende dine barn på Steinerskolen” og er skrevet av svensken Håkan Blomqvist. ”Jeg velger offentlig grunnskole” heter den andre og er forfattet av lektor Kari Ronge fra Røyken. Blomqvist har de siste årene kommet med en rekke angrep på den svenske steinerskolebevegelsen og hans artikler har utløst en bred meningsutveksling omkring dette temaet i vårt naboland.

Kritikken både fra ham og Ronge går i korthet ut på at Steinerskolene ikke åpent står fram med de tanker som ligger til grunn for pedagogikken. Det hevdes at de ansatte ved Steinerskolene fortier at antroposofien er en okkult lære og at skolene brukes som misjoneringsmark der et bestemt sekterisk livssyn overføres på elevene. Det blir påstått at antroposofien er et fatalistisk trossystem som preges av skjebnetro og andre usunne psykologiske forestillinger. Og det legges vekt på at steinerskolelærerne er usannferdige når de trekker fram at antroposofien bygger på et vitenskapelig grunnlag. Kort sagt, Steinerskolene er en trussel mot demokratiet.

Jeg ser det ikke som min oppgave her å gå til rette med alle de synspunktene som har kommet fram i Humanist. Men jeg vil trekke fram et par synspunkter til denne problemstillingen, og så kommer vi tilbake i et senere nummer med et fyldigere referat fra den debatten som nå er i ferd med å utspille seg.

Naturligvis forekommer det en rekke kritikkverdige hendelser omkring ved landets Steinerskoler, akkurat som innenfor det offentlige skoleverket. Steinerskolene er ingen idyll, ingen isolert pedagogisk provins der alt er harmoni og rosenrødt. Steinerskolene er hard skolehverdag og sliter med hele den bredden av problemer som finnes innenfor skolen

forøvrig. Lærerstaben som etterhvert teller atskillige hundre er naturlig nok også en sammensatt gruppe der mange er antroposofere og en del ikke er det.

Den enkelte Steinerskole har ingen rektor, og Steinerskoleforbundet i Norge er en frivillig sammenslutning av landets Steinerskoler. Det finnes ingen sentral ledelse i tradisjonell forstand, og følgelig heller intet organ som har mulighet til å sette i verk skjulte eller hemmelige prosjekter via steinerskoleundervisningen rundt omkring i landet. Hver enkelt skole er selvstendig og ledes av et lærerkollegium som har rektors funksjon, samt de styringsorganer som myndighetene krever. Skolene arbeider innenfor rammen av den godkjenning de har fått fra staten. Hvordan forestiller Blomqvist seg at denne organiserte manipuleringen foregår? Det ligger i Steinerskolenes organisasjonsstruktur ingen mulighet for hemmelige rom eller spredning av noe skjult budskap.

Det medfører heller ikke riktighet at Steinerskolen fortier at den har sin opprinnelse gjennom Rudolf Steiner og hans antroposofiske virksomhet. Fem årtier med regelmessig tidsskriftsutgivelse burde være en ganske bastant tilbakevisning av dette. Alle landets steinerskoleforeldre får tilsendt det bladet du nå holder i hånden.

Antroposofien er ingen hemmelig lære. Den er ingen lære i det hele tatt. Rudolf Steiners verk er offentlig tilgjengelig og det er bare omfanget (over 300 bind) og eventuelt hans noe utilgjengelige tyske form som hindrer hvem som helst i å skaffe seg kunnskaper om antroposofien og steinerpedagogikkens grunnlag.

Når det gjelder selve antroposofien og dens innhold så er det naturlig at man strider. Steiner selv hevdet at intensjonen med hans virksomhet var å danne et vitenskapelig grunnlag for en forståelse av både en materiell og en åndelig virkelighet. Om han har lyktes med dette er ikke så enkelt å avgjøre. Og jeg er hjertens enig med enhver kritikk av den som uten videre gjør Steiners ord til sine egne og automatisk kaller sine utsagn for vitenskapelig begrunnet. Det er tøv. Steiner arbeidet hele sitt liv med å forsøke å formidle sine erfaringer på en forståelig og riktig måte. Allerede mens han levde var både misforståelsene og angrepene mange. Men det er svært vanskelig å finne belegg for at hans intensjoner var usannferdige eller manipulerende. Der er heller ikke lett å dokumentere påstandene om at Steiner grunnla noen slags tro eller lære. Det måtte i så fall være troen på det frie mennesket, på enkeltmenneskets ansvar for sine egne valg og på viktigheten av å kunne tvile selv på de mest grunnleggende holdepunktene i tilværelsen.